

CONSILIUL LOCAL SECTOR 2

DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI SECTOR 2

Nr. 182319 / 25.09.2023

RAPORT DE SPECIALITATE

Îmbătrânirea populației reprezintă o tendință globală majoră care afectează, în ritmuri și la niveluri diferite, toate statele. Odată cu creșterea numărului de persoane în vârstă, se recunoaște tot mai mult importanța drepturilor persoanelor în vârstă, după cum o demonstrează o serie de inițiative și mecanisme internaționale.

Pe întreg continentul european se regăsesc persoane care acordă sau primesc îngrijire, activitate în care mulți oameni pun mult suflet și dăruire. Printre ei, familii și vecini care îi ajută și îi îngrijesc în permanență pe cei care au nevoie de îngrijire, de la copii până la persoane cu dizabilități și/sau cu boli cronice, respectiv bătrâni. Fiecare dintre noi a avut parte de îngrijire la un moment dat în viață și, probabil, va avea la rândul său grijă de altcineva. Acestea sunt principii de bază ale unei societăți dezvoltate, din generație în generație. Investițiile în îngrijire nu ar trebui să fie doar o necesitate morală, în spiritul stilului de viață occidental la care aspirăm, ci și o contribuție substanțială la evoluția continuă a societății, având sentimentul că faci parte dintr-o familie, că nu ești al nimănui, ajutând să își trăiască viața armonios în aceeași măsură, atât persoanele îngrijite, dar și cei care acordă îngrijire.

La nivelul Uniunii Europene există diferite modele de îngrijire în continuă dezvoltare și schimbare/adaptare, ca răspuns la realitățile și provocările vieții cotidiene. Schimbarea structurii demografice la nivel european pune în pericol viitorul îngrijirii, asistăm la o îmbătrânire a societății, oamenii trăiesc mai mult și au nevoi medico-sanitare complexe, rata natalității este în scădere și, o dată cu ea, scade ponderea populației de vârstă activă și se prelungește viața profesională, situație care pune o foarte mare presiune pe cheltuielile publice.

Dacă o strategie europeană în materie de îngrijire ar urma să ofere o abordare cadru, luând în calcul punctele comune ale tuturor tipurilor de îngrijire, în realitate vor trebui derulate acțiuni separate și specifice pentru fiecare tip de îngrijire. În plus, politicile de îngrijire și cele legate de îmbătrânirea populației ar trebui corelate cu evoluțiile demografice, atenția trebuind îndreptată foarte serios către îngrijitorii informal, dat fiind faptul că rolul lor este în mare măsură nerecunoscut și neremunerat. Societatea, în general, ar trebui să recunoască rolul crucial pe care îl joacă îngrijitorii informal și contribuția esențială pe care o aduc aceste persoane în societatea contemporană.

În cele din urmă, viața independentă și libertatea de a trăi cât mai mult timp posibil în propriul domiciliu ar trebui să fie o aspirație și un obiectiv accesibil tuturor cetățenilor. Până în prezent, îngrijirea instituționalizată a fost adesea o regulă în anumite state și este încă foarte răspândită în întreaga Uniune Europeană. Cu toate acestea, a început să se manifeste o tendință de a acorda îngrijirea local, la nevoie

cu sprijinul serviciilor de stat, și cu sprijinul personalului medical și al asistenților sociali. Astfel, ar trebui conturat un viitor al serviciilor de îngrijire, care este viziunea în acest sens și trebuie analizate cele mai bune modalități de a-i susține pe oamenii vârstnici să rămână în casele lor cât mai mult timp posibil.

În România, la data de 01.01.2021, persoanele în vârstă de 65 de ani și peste, erau în număr de 3.707.080 reprezentând 19,3% din populația rezidentă a țării (19.186.201), iar potrivit estimărilor I.N.S, numărul persoanelor vârstnice va crește cu 10% până în anul 2030.

Specialiștii în asistența și îngrijirea persoanelor vârstnice sunt de părere că, un procent de aproximativ 6 -7% din totalul persoanelor vârstnice, necesită servicii de îngrijire la domiciliu, ceea ce înseamnă că, raportat la populația vârstnică a Sectorului 2, serviciile de îngrijire sau asistență la domiciliu ar trebui să cuprindă un număr de aproximativ 5.000 de persoane.

În realitate, un număr foarte mic de persoane vârstnice beneficiază de astfel de servicii sociale, din cauza lipsei unui program național pentru îngrijirea de lungă durată, deși guvernul României s-a angajat să îl dezvolte, conform măsurilor cuprinse în Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015-2020. De asemenea, alocările financiare pentru îngrijirea de lungă durată sunt printre cele mai mici la nivelul Uniunii Europene.

Îngrijirea la domiciliu reprezintă cea mai bună strategie de îngrijire a persoanelor vârstnice aflate în situație de dependență, nu numai pentru că este o metodă mai ieftină decât îngrijirea în sistem instituționalizat, dar și pentru că este preferată de persoanele în vârstă, reprezentând un atribut esențial al calității vieții. Printre beneficiile acordării îngrijirii la domiciliu se numără nu numai starea de bine a persoanelor vârstnice, costurile mai reduse decât într-o instituție, dar și diminuarea impactului nedorit asupra familiei, indus de existența unei persoane dependente în cadrul acesteia.

Conform studiului „Îngrijirea informală în îngrijirea de lungă durată a persoanelor vârstnice – dezvoltarea de servicii-suport și scheme de finanțare” realizat în cadrul planului sectorial de cercetare – dezvoltare al Ministerului Muncii și Justiției Sociale pentru perioada 2018 – 2020, aproximativ 80% dintre persoanele vârstnice dependente sunt în situația de îngrijire informală și beneficiază de îngrijire necalificată/nespecializată în cadrul familiei, fiind în grija unei rude, vecin sau a unui prieten. Îngrijirea informală este forma de sprijin cea mai răspândită, în special în țările est-europene, din cauza deficitului de infrastructură socială pentru persoanele vârstnice, a modelului cultural existent la nivelul societăților respective, a lipsei de acces la serviciile rezidențiale oferite de furnizorii privați, generată de imposibilitatea acoperirii costurilor ridicate ale acestor servicii.

La nivel național, îngrijirile comunitare la domiciliu sunt reglementate de următoarele acte normative:

Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 292/2011 asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare.

Conform prevederilor art. 7 alin. (1) din Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, serviciile comunitare pentru persoanele vârstnice au în vedere:

- a) îngrijirea temporară sau permanentă la domiciliu;
- b) îngrijirea temporară sau permanentă într-un cămin pentru persoane vârstnice;
- c) îngrijirea în centre de zi, cluburi pentru vârstnici, case de îngrijire temporară, apartamente și locuințe sociale, precum și altele asemenea.

Accesul la serviciile de îngrijire informală la domiciliu se face pe baza unor criterii de eligibilitate, în care gradul de dependență este esențial.

Conform prevederilor Legii nr. 292/2011, îngrijitorul informal este persoana necalificată, membru al familiei sau rudă, care asigură îngrijirea personală, respectiv ajutorul pentru efectuarea activităților de bază și instrumentale ale vieții zilnice de către persoana care și-a pierdut autonomia funcțională.

Art. 1 din Legea 17/2000 prevede faptul că „persoanele vârstnice au dreptul la asistență socială, potrivit dispozițiilor prezentei legi, în raport cu situația socio-medicală și cu resursele economice de care dispun”, iar art. 8 prevede faptul că: „serviciile comunitare asigurate persoanelor vârstnice la domiciliu sunt:

- a) *servicii de îngrijire personală definite la art. 31 și art. 32 alin. (1) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare;*
- b) *servicii prevăzute la art. 33 alin.(1) lit. b) și c) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare;*
- c) *servicii medicale, sub forma consultațiilor și îngrijirilor medicale la domiciliu sau în instituții de sănătate, consultații și îngrijiri stomatologice, administrarea de medicamente, acordarea de materiale sanitare și de dispozitive medicale.”*

Conform prevederilor art. 13 alin. (1) din Legea 17/2000, pentru asigurarea îngrijirii la domiciliu a persoanei vârstnice aflate în situația de dependență socio-medicală, stabilită conform grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, autoritățile administrației publice locale pot angaja personal de îngrijire prin plata cu ora, fracțiuni de normă sau normă întreagă, în funcție de perioada de îngrijire necesară a se acorda și cu respectarea criteriilor prevăzute de standardele de calitate aplicabile în domeniu, conform legislației în vigoare. Această prevedere nu este operațională în realitate, întrucât nu există cadrul metodologic de aplicare.

În evidențele Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2 figurează un număr de **269** persoane vârstnice dependente care necesită sprijin pentru activitățile de bază ale vieții zilnice și un număr de **539** de persoane vârstnice care nu primesc ajutor pentru îndeplinirea activităților instrumentale ale vieții zilnice din partea îngrijitorilor informali și voluntari.

De asemenea, pe listele de așteptare pentru acordarea de servicii de îngrijire la domiciliu figurează un număr de 54 de persoane vârstnice dar, în realitate, numărul persoanelor vârstnice care ar avea nevoie de îngrijire este mult mai mare, aceștia fiind descurajați în a mai depune o solicitare în acest sens, întrucât sunt nevoiți să identifice soluții urgente și nu înregistrarea pe o astfel de listă.

Persoanele vârstnice care necesită îngrijire permanentă ce nu poate fi asigurată la domiciliu pot beneficia de servicii în cadrul Centrului Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Speranța”, având o capacitate de 42 de locuri.

Standardele de cost pe care le implică acordarea serviciilor sociale pentru persoane vârstnice în centre rezidențiale sunt mult mai mari decât cele referitoare la acordarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, respectiv de la 3.633 lei/lună la 7.041 lei/ lună pentru un beneficiar, în funcție de gradul de dependență (conform anexei nr. 1 la H.C.L. Sector 2 nr. 63/22.02.2023).

Important de subliniat este faptul că, costurile cu serviciile rezidențiale sunt foarte mari.

Pentru a veni în sprijinul persoanelor vârstnice lipsite de susținători legali, respectiv a persoanelor vârstnice cu susținători care nu pot să își îndeplinească obligațiile din cauza stării de sănătate sau a situației economice și familiale, în cadrul D.G.A.S.P.C. Sector 2, funcționează Biroul Asistență și Suport Persoane Vârstnice. În subordinea acestui birou se află Compartimentul Îngrijitorilor la Domiciliu Persoane Vârstnice, activitatea acestuia fiind reglementată de Anexa nr. 8 din Ordinul nr. 29/2019 pentru aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciile acordate în sistem integrat și cantinele sociale. În prezent, în cadrul compartimentului este angajat un singur îngrijitor la domiciliu, cu o normă de lucru de 8 ore pe zi, care acordă servicii de îngrijire personală la domiciliu unui număr de 5 beneficiari.

Astfel, analizând sprijinirea și încurajarea dezvoltării îngrijirii informale a persoanelor vârstnice din Sectorul 2 al Municipiului București, a fost adoptată Hotărârea Consiliului Local Sector 2 nr. 309/2022 pentru aprobarea implementării proiectului pilot „Sprijin pentru îngrijirea informală a persoanelor vârstnice dependente din Sectorul 2”.

Obiectivul general al Proiectului pilot „Sprijin pentru îngrijirea informală a persoanelor vârstnice dependente din Sectorul 2” a fost acordarea unui pachet de servicii pentru îngrijitorii informali și de beneficii sociale pentru persoanele vârstnice dependente cu scopul prevenirii instituționalizării prin încurajarea și dezvoltarea îngrijirii de lungă durată în familie a persoanelor vârstnice dependente.

Obiectivele specifice ale proiectului au fost:

- 1) Îmbunătățirea competențelor îngrijitorilor informali în domeniul îngrijirii la domiciliu a persoanelor vârstnice dependente;
- 2) Susținerea îngrijirii la domiciliu, în familie, a persoanelor vârstnice dependente.

Grupul țintă al actului administrativ mai sus menționat a fost reprezentat de un număr de 100 de persoane vârstnice dependente din Sectorul 2, aflate în situație de îngrijire informală.

Activitățile proiectului pilot mai sus menționat au fost:

- ↓ Furnizarea de servicii de informare;
- ↓ Furnizarea de servicii de consiliere;
- ↓ Furnizarea de servicii de suport;
- ↓ Aderarea la o rețea care asigură interconectarea îngrijitorilor;

- ✚ Furnizarea de servicii de instruire pentru îngrijitorii informali;
- ✚ Acordarea unui sprijin financiar lunar pentru persoanele vârstnice dependente aflate în situație de îngrijire informală;
- ✚ Monitorizarea lunară a serviciilor acordate de îngrijitorul informal persoanei vârstnice dependente.

Referitor la sprijinul financiar acordat precizăm:

Prima cerere pentru includerea în proiectul pilot a fost înregistrată în luna noiembrie 2022. Din luna noiembrie 2022 până în luna august 2023 au fost incluși în proiect un număr de **62 de persoane vârstnice dependente cu îngrijitori informali**. Referitor la cuantumul sprijinul financiar costurile totale în perioada menționată anterior se ridică la **54.600 lei**.

În perioada decembrie 2022-noiembrie 2023 (12 luni în care s-a propus implementarea) au fost estimați un număr de 100 beneficiari persoane vârstnice dependente/ îngrijitori informali. În perioada decembrie 2022-august 2023 au fost incluși în proiect un număr de 62 de beneficiari persoane vârstnice dependente/ îngrijitori informali astfel că raportat la prevederile proiectului și numărul beneficiarilor estimați ținta poate fi atinsă și chiar depășită până la finalul lunii noiembrie 2023.

Referitor la serviciile furnizate precizăm:

Serviciile de informare au fost asigurate de D.G.A.S.P.C. Sector 2 prin publicarea la sedii a unui material informativ cu privire la proiectul pilot dar și prin prin infomarea directă a persoanelor vârstnice identificate cu ocazia efectuării anchetelor sociale. Biroul Asistență și Suport Persoane Vârstnice a procedat la informarea telefonică a tuturor persoanelor vârstnice dependente aflate pe lista de așteptare în vederea includerii în proiect.

Serviciile de consiliere au fost asigurate de D.G.A.S.P.C. Sector 2 pentru toate cele 62 de persoane vârstnice dependente, dar și pentru îngrijitorii lor informali, fiind astfel întocmite 69 de planuri de intervenție particularizate în funcție de nevoile persoanei vârstnice/ îngrijitorului informal.

Serviciile de suport au fost asigurate de D.G.A.S.P.C. Sector 2 prin reprezentanții Biroului Asistență și Suport Persoane Vârstnice care au monitorizat lunar activitățile desfășurate de îngrijitorii informali ai persoanelor vârstnice care au solicitat acordarea sprijinului financiar în baza programului Pilot mai sus menționat. În acest sens au fost efectuate un număr de 107 vizite la domiciliul persoanelor care se află în situația de îngrijire informală și care beneficiază de sprijinul financiar pentru persoanele vârstnice dependente. Personalul din cadrul Biroului Asistență și Suport Persoane Vârstnice a întocmit lunar, pentru fiecare persoană care beneficiază de sprijin din partea îngrijitorului informal, un plan de monitorizare a îngrijitorului informal în care se menționează numele îngrijitorului, tipurile de activități desfășurate pe parcursul unei săptămâni, zilele săptămânii în care au loc activitățile respective, numărul de ore necesar. Documentul este semnat de către reprezentantul Biroului Asistență și Suport Persoane Vârstnice, de îngrijitorul informal și avizat de către șeful biroului.

Din cele 62 de persoane vârstnice dependente incluse în proiect doar pentru o singură persoană vârstnică a fost adoptată măsura internării în sistem rezidențial, în timp ce restul au fost susținute la domiciliu.

Serviciile de instruire pentru îngrijitorii informali au fost programate pentru luna octombrie 2023 lună în care se estimează atingerea numărului maxim de beneficiari prevăzuți în proiect astfel încât instruirea să fie una colectivă.

Având în vedere că legislația nu prevedea acordarea de indemnizații pentru îngrijirea informală a persoanelor vârstnice, ci numai pentru persoanele încadrate în grad de handicap, această modalitate de sprijin implementată la nivelul Sectorului 2 al Municipiului București este apreciată de către beneficiari, care preferă să primească îngrijire într-un mediu familial. Fiind îngrijiți de către membrii familiei/rude/cunoștințe persoanele vârstnice dependente beneficiare ale proiectului, prezintă o stare de sănătate mai bună și consideră implicarea autorităților locale un factor important pentru creșterea calității vieții lor. Aceste aspecte au reieșit din discuțiile purtate cu persoanele vârstnice cu ocazia monitorizărilor lunare.

Având în vedere rezultatele obținute în urma implementării proiectului pilot susținem continuarea acestui proiect care să devină cu un caracter permanent cu următoarele modificări:

Referitor la cuantumul sprijinului financiar opinăm ca acesta să fie cuprins între 400 lei și 800 lei lunar, în funcție de gradul de dependență, iar suma pentru fiecare caz în parte va fi stabilită în urma aplicării unei grile, care are în vedere veniturile, starea de sănătate și de dependență, nevoia de suport, precum și activitățile derulate de îngrijitorul informal.

Valoarea maximă de **800 lei** a fost stabilită în funcție de cheltuielile lunare cu plata utilităților, acoperirea cheltuielilor cu dispozitivele medicale (scutece adulți), achiziționarea produselor de curățenie, serviciile de recuperare/ reabilitare care se derulează la domiciliul persoanelor vârstnice dependente, transportul îngrijitorului informal la domiciliul persoanei vârstnice (după caz) respectiv serviciile acordate de îngrijitorul informal.

Referitor la modalitatea de plată în proiectul propus spre aprobare a fost introdusă opțiunea de plată prin mandat poștal cu suportarea taxelor poștale de către beneficiar, taxele nefiind menționate în vechiul proiect, dar și posibilitatea achitării sumelor de bani pe stat de plată la casieria Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2 către îngrijitorul informal pe baza unei adeverințe eliberată de compartimentul care monitorizează situația persoanei vârstnice.

Referitor la metodologia de acordare opinăm că este necesară reglementarea unor condiții care să permită suspendarea plății sprijinului financiar având în vedere că acest aspect este cuprins doar în Contractul de asistență socială și nu era reglementat în proiectul pilot.

Bugetul proiectului: Pentru derularea proiectului estimăm a fi necesară suma de 1.000.000 lei/ an, raportat la un quantum mediu al sprijinului financiar de 600 lei, pentru o perioadă de 12 luni, pentru un număr estimat de 150 beneficiari anual.

În susținerea acestui proiect prezentăm o comparație între costurile din sistemul rezidențial, costurile cu îngrijirea la domiciliu și costurile cu sprijinul financiar propus spre acordare prin prezentul proiect pilot conform tabelului de mai jos:

Costuri maxime cu serviciile sociale acordate în Centrul rezidențial „Speranța” conform H.C.L. Sector 2 nr. 63/2023 persoană/ lună	Costuri maxime furnizare servicii sociale de îngrijire profesională conform H.C.L. Sector 2 nr. 91/2022 persoană/ lună	Bugetul maxim al proiectului „Sprijin pentru îngrijirea informală a persoanelor vârstnice dependente din Sectorul 2”/ persoană/ lună
7.041 lei	2.600 lei	800 lei

Astfel, apreciem că îngrijirea informală contribuie în mod substanțial la reducerea cheltuielilor cu îngrijirea pe termen lung și la prevenirea instituționalizării persoanelor vârstnice, având și un impact pozitiv financiar/economic.

Important de precizat este faptul că, toate acțiunile propuse în cadrul acestui proiect se regăsesc ca direcții de acțiune în Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă a populației, pentru perioada 2023-2030.

De asemenea personalul de specialitate din cadrul D.G.A.S.P.C. Sector 2 va monitoriza lunar calitatea serviciilor furnizate de îngrijitorul informal.

Având în vedere cele precizate mai sus, vă înaintăm spre aprobare proiectul de hotărâre privind aprobarea implementării proiectului „Sprijin pentru îngrijirea informală a persoanelor vârstnice dependente din Sectorul 2”.

Sanda-Maria VASILE

Director general

Adrian ANDOR
Director executiv

Direcția Asistență Socială

Olguța IORDACHE
Șef serviciu P.M.S.

Andrei TRANCIOVEANU
Consilier superior